

EESTI GEOLOOGIA SELTS ESTONIAN GEOLOGICAL SOCIETY

IB Urmas Nugin OÜ
Tähe 106
51013 Tartu
e-post: terko@ibun.ee

29.07. 2013

Arvamus keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõu (20.06.2013) “Tarvastu vallas Jakobimõisa ja Tinnikuru külas Tarvastu paisjärve puhkeala detailplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine” juurde

Objekt: Kullamäe urud ja paljand Tarvastu jõe kaldal, Kullamäe maastikukaitsealal (KLO1000501) ja Natura 2000 alal (Kullamäe loodusala - RAH0000261)

Tarvastu jõe järsul kaldal paljanduvad *ca* 40 m pikkusel lõigul Aruküla lademe Tarvastu kihistiku violetse tooniga punakas- ja kollakaspruunid põimkihilised liivakivid, mis on keskmiselt tsementeerunud. Paljandi vertikaalne ulatus on *ca* 3 m.

Selles paljandis on 2013. aasta seisuga Kullamäe koobaste kolm ava kõrgusega 1,2–2,4 m ja laiusel 1,3–2,5 m. Koobaste pikkus on uuritud osas *ca* 2–6 m. Koopasuudmete vahekaugus on *ca* 7 m.

Kirjanduse andmetel on Kullamäe koopaid olnud kolm (Fischer 1791) või kaks (Lättemäe 1939 ja Heinsalu 1987). Geoloogid A. Kleesment ja E. Pirrus kirjeldasid 1997. aastal kolme koobast, mis on säilinud tänaseni.

Kullamäe koopad asuvad planeeringuala lõunaosas kuni 12,8 m kõrguse Tarvastu jõe kaldajärsaku alumises osas otse veepiiril. Tarvastu valla poolt tellitud detailplaneeringu esküsi jaoks tehtud mõõtmiste andmetest nähtub, et seisuga 11.06.2013 (täpsustatud OÜ Tee-Geodeesia poolt) olid kõigi koobaste avade alumised osad 0,4–0,85 m ulatuses vee all. Mõõtmiste ajal oli Tarvastu jõe veetaseme absoluutne kõrgus koobaste juures 44,4 m.

Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regiooni poolt 27.09.2012 (korraldus nr PV1-15/12/351) väljastatud vee erikasutusloa nr L.VV/321452 kohaselt (kehtivusaeg kuni 30.09.2014) on sätestatud paisutustasemed (m, abs): normaalne (44,60 m), väikseim (43,50 m) ja suurim (45,35 m).

Kullamäe koobaste seisundit paisjärve veela ei kahjusta, kui jälgitakse vee erikasutusloas märgitud paisutustasemeid. Jõe voolukiirus koobaste piirkonnas langeb ja väheneb

EESTI GEOLOOGIA SELTS ESTONIAN GEOLOGICAL SOCIETY

kaldanõlva erosioon. Koobaste seisund sõltub jätkuvalt eelkõige Tarvastu jõesängi pikiprofiili stabiilsusest ja jõe veetaseme sesoonsest kõikumisest.

MTÜ Eesti Geoloogia Selts toetab Tarvastu Vallavalitsuse initsiatiivi Tarvastu paisjärve puhkeala loomisel. Planeeritavate tööde käigus muutub seni raskesti ligipääsetav auväärse ajaloo loodusobjekt puhkeala osaks, omades oluliselt suuremat potentsiaali säilida geoloogilise vaatamisväärsusena. Koobastega paljandi peaks kindlasti tähistama infotahvliga, millel oleva geoloogilise ülevaate koostamisel sooviksime teid abistada. Omalt poolt lisame veel neli nõuannet paljandi hooldamiseks (sõltumatult veetasemest):

1. paljandi seina stabiilsuse tagamiseks tuleb perioodiliselt hooldada järsaku jõepoolsel serval kuni 5 m laiust vööndit, et takistada suure juurekavaga taimede kasvu paljandi kohal;
2. aeg-ajalt tuleb eemaldada paljandi jalamile varisenud setted, et takistada paljandi kiiret mattumist ja kinnikasvamist;
3. jõe kallastel oleva paljandi puhastamisel tuleb eemaldada ka jõesängi langenud puud. Puutüvedest risustatud jõe vooluvesi ei puhasta paljandi jalamit setetest, millel on kasvama hakanud puud, põõsad ja taimkate;
4. hooldustöid paljandis tuleks teha vähemalt iga viie aasta tagant.

Täiendav informatsioon geoloogide ootuste kohta seoses paljandite hooldamise ja looduskaitsega on ajakirjas Keskkonnatehnika 1/08 (Einasto ja Pöldvere 2008) ja OÜ Eesti Geoloogiakeskuse kodulehel (<http://www.egk.ee/asutusest/geoloogilised-vaartused-2/kas-ja-kuidas-me-kaitseme-paljandeid-ja-stratotuupe-xxi-sajandil/>).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Anne Pöldvere
MTÜ Eesti Geoloogia Selts juhatuse esimees